

Vragen door de leden der Kamer gesteld overeenkomstig artikel 140 van het Reglement van Orde, en de daarop door de regering gegeven antwoorden

9

Vragen van het lid **Engels** (D66) op 23 maart 2010 medegedeeld aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties inzake *de aanstelling van een waarnemend burgemeester in Amsterdam*.

Antwoorden van mevrouw **Bijleveld-Schouten** (staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 10 juni 2010).

Vraag 1

Heeft u kennis genomen van «het besluit van de waarnemend commissaris van de Koningin van de provincie Noord-Holland tot benoeming van de heer mr. L.F. Asscher tot waarnemend burgemeester van de gemeente Amsterdam»?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Heeft de waarnemend commissaris van de Koningin in deze benoemingsprocedure gehandeld als provinciaal orgaan of in haar hoedanigheid als Rijksorgaan?

Antwoord 2

De waarnemend commissaris van de Koningin heeft bij de aanstelling van de waarnemend burgemeester van Amsterdam formeel gehandeld in haar hoedanigheid van provinciaal orgaan. Overigens bestaat het voornemen om, door een aanpassing van de betreffende regelgeving, de benoeming van een waarnemend burgemeester toe te voegen aan de taken van de commissaris van de Koningin als rijksorgaan.

Vraag 3

Het is gebruikelijk dat commissarissen van de Koningin u als verantwoordelijk minister informeren over de benoeming van waarnemend burgemeesters (Uw brief van 26 mei 2008, kenmerk 00000215637).

Heeft de waarnemend commissaris van de Koningin tijdens de benoemingsprocedure contact met u onderhouden? Indien zulks het geval was, waaruit heeft dit contact dan precies bestaan?

Antwoord 3

Ja. De waarnemend commissaris van de Koningin heeft in deze casus meermaals telefonisch contact met mij en de minister gehad.

Vraag 4

Op grond van artikel 78 van de Gemeentewet heeft de commissaris van de Koningin de bevoegdheid tot het aanstellen van een waarnemend burgemeester, indien hij dit in het belang van de gemeente nodig oordeelt. Kunt u aangeven welk gemeentelijk belang in casu tot het genomen besluit heeft geleid?

Antwoord 4

De commissaris van de Koningin in Noord-Holland hanteert ter zake van benoemingen van waarnemend burgemeesters een consistente beleidslijn. De redenen en argumenten om in voorkomende gevallen een waarnemend burgemeester te benoemen kunnen onder meer zijn:

- langdurige ziekte van de zittende burgemeester;
- het plotselinge vertrek van de burgemeester (de benoemingsprocedure voor een nieuwe burgemeester duurt ongeveer zes maanden);
- politieke of bestuurlijke problemen, waardoor de zittende burgemeester niet langer in functie kan blijven;
- het samenvallen van een burgemeesterloze periode met gemeenteraadsverkiezingen;
- het samenvallen van een burgemeesterloze periode en de belasting van het fulltime burgemeesterschap voor parttime wethouders;
- het samenvallen van een burgemeesterloze periode en komende gemeentelijke herindeling of de reële mogelijkheid daartoe.

Het benoemen van een waarnemend burgemeester in gemeenten waar het op voorhand vaststaat dat de burgemeesterloze periode langer dan drie maanden gaat duren, is onderdeel van dit bestendig beleid. In alle gevallen overlegt de commissaris met (een vertegenwoordiging uit) de gemeenteraad. Ook indien de burgemeesterloze periode naar verwachting korter dan drie maanden duurt, is benoeming van een waarnemend burgemeester mogelijk indien dat, na overleg en in overeenstemming met de raad, wenselijk wordt geacht.

Vraag 5

Kunt u aangeven op welke wijze de waarnemend commissaris van de Koningin in het kader van deze benoemingsprocedure overleg heeft gevoerd met de gemeenteraad van Amsterdam, of in dat verband een selectie van geschikt geachte waarnemers aan een vertegenwoordiging uit de raad is voorgelegd en in hoeverre de vorm en de inhoud van het gevoerde overleg aansluiten bij de in de toepasselijke ministeriële circulaire neergelegde procedureregels voor de benoeming van burgemeesters?

Antwoord 5

Als sprake is van ontstentenis van de burgemeester gaat de commissaris van de Koningin als eerste in gesprek met de gemeenteraad over de ontstane situatie. Feitelijk gaat de commissaris van de Koningin in gesprek met de fractievoorzitters van alle in de raad vertegenwoordigde partijen. In dit eerste gesprek worden, met in achtneming van het onder vraag 4 geschetste beleid, de wensen en behoeften die de raad heeft, besproken en mogelijke opties voor de waarneming verkend. Daarna gaat de commissaris van de Koningin pas eventueel op zoek naar een geschikte waarnemer. De waarnemend commissaris heeft overleg gehad met de fractievoorzitters van Amsterdam over het aanstellen van een waarnemend burgemeester. De wens van de grote meerderheid van de fractievoorzitters van de raad van Amsterdam was dat de heer Asscher als waarnemend burgemeester zou worden aangesteld. De circulaire procedureregels benoeming burgemeester van 4 november 2005 is niet van toepassing op de aanstelling van een waarnemend burgemeester door de commissaris van de Koningin. Deze circulaire is alleen van toepassing op de procedure voor benoeming van een Kroonbenoemde burgemeester. De commissaris van de Koningin heeft in het beleid en bij de uitvoering van benoemingen van waarnemend burgemeesters aansluiting gezocht bij de lijn die de wetgever terzake van benoemingen van Kroonbenoemde burge-

meesters heeft gekozen, dat wil zeggen primair rekening houden met, en ruimte geven aan, de wensen die bij de raad leven.

Vraag 6, 7 en 8

Is het juist dat de benoeming van waarnemend burgemeesters op grond van de ministeriële procedureregels voor de benoeming van burgemeesters steeds met goedkeuring van de minister dient plaats te vinden dan wel plaatsvindt (Binnenlands Bestuur, 7 maart 2008, p. 28)?

Heeft u, in het verlengde van de voorgaande vraag, in casu ingestemd met de benoeming?

Wat is uw oordeel over de gevolgde procedure en de uitkomst daarvan indien mocht blijken dat van de ministeriële procedureregels is afgeweken?

Antwoord 6, 7 en 8

Op grond van artikel 78 Gemeentewet kan de commissaris in het belang van de gemeente in de waarneming voorzien. De commissaris hoort de gemeenteraad daarover, tenzij gewichtige redenen zich daartegen verzetten. De bevoegdheid tot het aanstellen van een waarnemend burgemeester ligt derhalve bij de commissaris. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) hoeft daar formeel geen goedkeuring aan te geven. De commissaris kan desgewenst overleg plegen met de minister van BZK. Anders is dit bij de procedure voor benoeming van een Kroonbenoemde burgemeester. Daar beslist de minister van BZK op grond van de aanbeveling die door de gemeenteraad is vastgesteld over de voordracht.

Vraag 9

Het is in de praktijk niet gebruikelijk dat een zittende wethouder c.q. loco-burgemeester wordt benoemd als waarnemend burgemeester, bijvoorbeeld om te voorkomen dat de waarnemer in een ongewenste concurrentieverhouding met de wethouders komt te verkeren. Kunt u aangeven om welke reden(en) in casu van dit gebruik is afgeweken en niet is volstaan met het besluit dat de 1^e loco-burgemeester de burgemeester vervangt totdat er een nieuwe benoeming heeft plaatsgevonden?

Antwoord 9

Er is geen sprake van een gebruik ter zake. De beleidslijn die door de commissaris van de Koningin gehanteerd wordt, is gegrond op de eerder genoemde redenen. Feitelijke resultante van dit beleid is wel dat slechts zelden een zittende wethouder tot waarnemend burgemeester benoemd wordt. Onmogelijk is dit echter niet. Het is afhankelijk van de omstandigheden en van het overleg met de raad.

Vraag 10

Wat is uw oordeel over de thans ontstane situatie, waarin een zittende wethouder, die niet heeft uitgesloten in het nieuwe college terug te keren en evenmin heeft aangegeven al of niet beschikbaar te zijn voor het reguliere burgemeesterschap van Amsterdam, tot waarnemer is benoemd tijdens de collegevorming, een periode waarin aan de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de burgemeester extra hoge eisen moeten worden gesteld en waarin met name de burgemeester elke schijn van mogelijke belangenverstrengeling en vooringenomenheid moet vermijden?

Antwoord 10

Ook indien een zittend wethouder als loco waarneemt, is er sprake van samenvallende functies en daarbij behorende rollen. De aanwijzing van de zittende wethouder tot waarnemer is intensief besproken in de contacten tussen commissaris, raad en wethouder. De waarnemer was en is zich volledig bewust van zijn verantwoordelijkheid. De raad ziet daarop uiteraard ook toe.

Vraag 11

Acht u het in het licht van de tot dusver gevolgde praktijk wenselijk dat een benoemde waarnemer mogelijk in het (nieuwe) college terugkeert als wethouder?

Antwoord 11

Er zijn geen (wettelijke) belemmeringen voor terugkeer van de waarnemend burgemeester in een nieuw college als wethouder. Dat is een zaak van de raad in Amsterdam.

Vraag 12

Wat is gelet op de bestaande praktijk uw oordeel over de vraag of een als waarnemer benoemde burgemeester, indien geen sprake is van een op handen zijnde gemeentelijke herindeling, kan deelnemen aan de procedure voor de benoeming van een nieuwe burgemeester?

Antwoord 12

De wetgeving kent een stelsel van limitatieve onverenigbaarheden in functies. Over het deelnemen aan procedures tot benoeming in deze functies door een waarnemer zegt de wet niets. De situatie doet zich in de praktijk ook wel voor, soms op nadrukkelijk aandringen van de raad.

In laatstgenoemde gevallen ziet men wel dat in de advertentietekst een zinsnede wordt opgenomen, om duidelijk te maken dat de waarnemend burgemeester mee solliciteert.